

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
проф.Сафін О.Д.
«9» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 11 «ПСИХОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Освітня програма: Психологія

Умань - 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія особистості» для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія.

Розробник: к.психол.наук, доцент Міщенко М. С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології
Протокол №1 від «9» серпня 2022 року

Завідувач кафедри психології

Сафін О.Д.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії
факультету соціальної та психологічної освіти

Протокол №1 від «9» серпня 2022 року

Голова науково-методичної комісії
факультету соціальної та психологічної освіти

Бондаренко Г.В.

Пролонговано:

на 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол №__
на 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол №__
на 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол №__
на 20_/20_ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3/90	3/90
Курс	1-й	1-й
Семестр	2-й	2-й
Кількість змістових модулів із розподілом:	2	2
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:	48	10
Лекційні	22	4
Семінарські / Практичні	24	6
Лабораторні		
Самостійна робота	44	80
Індивідуальні завдання		
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета: сформувати в здобувачів поняття про особистість та її структуру, ознайомити з основами психології особистості як необхідною умовою їх ефективної практичної діяльності.

Завдання:

- аналіз змісту основних підходів, теоретичних концепцій щодо сутності і структури особистості;
- виявлення умов становлення, функціонування і розвитку особистості;
- висвітлення можливостей застосування теоретичних ідей у психологічній практиці.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають такі **компетентності:**

ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 5. Здатність до конструктивного спілкування, співпрацювати в команді, ефективно взаємодіяти з іншими людьми та налагоджувати ефективну міжособистісну комунікацію, проявляти лідерські якості.

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

ФК 2. Здатність до розуміння природи психічних явищ, поведінки, діяльності та вчинків.

ФК 6. Здатність розуміти індивідуальні відмінності особистості та основні підходи до їх вивчення.

Очікувані результати навчання:

ПРН 2. Розуміти особливості формування психічних явищ в контексті навчально-професійних завдань.

ПРН 11. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають сформувати, вдосконалити такі

soft skills: комунікативні навички; емоційний інтелект; здатність порозумітись; уміння знаходити мету; стресостійкість; позитивне мислення; вміння керувати емоціями; вміння розв'язувати комплексні складні проблеми і задачі; володіти емпатією.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології особистості, структура особистості та її складові

ТЕМА 1. Психологія особистості

Поняття про особистість в психології, її типи та структура. Спрямованість особистості як система домінуючих мотивів. Види мотивів. Інтереси та їх види. Переконавання і ідеали особистості. Установки особистості як неусвідомлюваний мотив. Цілі особистості і рівні її домагань. Я-концепція особистості. Самооцінка та образ-Я особистості.

ТЕМА 2. Концепції особистості фрейдизму і неофрейдизму

Теорія особистості З. Фрейда. Аналітична психологія К. Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Соціокультурна психологія Карен Хорні. Гуманістичний психоаналіз Е. Фромма. Епігенетична теорія розвитку особистості Е. Еріксона

ТЕМА 3. Соціопсихічна підструктура особистості.

Досвід. Характер. Акцентуації характеру. Спрямованість особистості. Теорії мотивації. Мотивація та її компоненти. Полімотивованість мети. Види мотивів. Ієрархія і зміна мотивів. Зовнішня і внутрішня мотивація.

Змістовний модуль 2. Характеристика особистісних сфер

ТЕМА 1. Характеристика емоцій особистості.

Роль і функції емоцій у керуванні поведінкою людини. Прикладна роль емоцій. Емоції очікування і прогнозу. Фрустраційні емоції. Комунікативні емоції. Інтелектуальні емоції. Характеристика емоційних станів. Емоційні властивості особистості. Контроль емоційного стану під час війни.

ТЕМА 2. Свідомість та самосвідомість особистості.

Свідомість особистості. Самосвідомість особистості. Я-концепція особистості. Самоповага і комплекс меншовартості особистості. Самореалізація особистості.

ТЕМА 3. Психологічний захист особистості.

Загальне уявлення про психологічний захист і його функції. Різновиди психологічного захисту та їх характеристика. Особливості психологічного захисту в дітей. Використання захисту в життєдіяльності.

ТЕМА 4. Поведінка особистості.

Розуміння поведінки особистості в суспільстві. Вплив суспільства на статус і соціальну роль особистості. Взаємовплив особистості і соціальної ролі. Вплив соціальних норм на поведінку особистості. Ціннісно-нормативна система особистостей та її вплив на поведінку. Формування толерантного ставлення до дітей з особливими потребами в освітньому середовищі.

ТЕМА 5. Синдром емоційного вигорання

Теоретичний аналіз феномену емоційного вигорання особистості. Особливості синдрому емоційного вигорання особистості. Специфіка синдрому емоційного вигорання у процесі професійної діяльності практичного психолога. Скандинавська ходьба як засіб соціально-психологічної реабілітації. Психічне здоров'я фахівців інклюзивно-ресурсного центру.

ТЕМА 6. Психічне здоров'я та саногенний потенціал особистості

Розуміння психічного здоров'я особистості. Вплив суспільної дійсності на психічне здоров'я особистості. Розуміння саногенного потенціалу особистості. Благополуччя як позитивний саногенний потенціал особистості. Активізація саногенного потенціалу та його саморегулювання. Розуміння психічного здоров'я особистості. Вплив війни на психічне здоров'я.

ТЕМА 7. Кризи особистості в сучасному світі

Розуміння криз особистості в психології. Типи криз особистості. Ставлення до кризи та її подолання. Особливості роботи психологів та соціальних педагогів в умовах карантину.

ТЕМА 8. Розвиток і формування особистості

Підходи та теорії розвитку особистості. Гармонійний та дисгармонійний розвиток особистості. Формування змісту особистості.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології особистості, структура особистості та її складові												
Тема 1. Психологія особистості	8	2	2			4	10	2				8
Тема 2. Концепції особистості фрейдизму і неофрейдизму	8	2	2			4	10	2				8
Тема 3. Соціопсихічна підструктура особистості.	8	2	2			4	8					8
Разом за змістовим модулем 1	24	6	6			12	28	4				24
Змістовий модуль 2. Характеристика особистісних сфер												
Тема 1. Характеристика емоцій особистості.	8	2	2			4	9		2			7
Тема 2. Свідомість та самосвідомість особистості.	8	2	2			4	7					7
Тема 3. Психологічний захист особистості.	8	2	2			4	7					7
Тема 4. Поведінка особистості.	8	2	2			4	7					7
Тема 5. Синдром емоційного вигорання	10	2	4			4	9		2			7
Тема 6. Психічне здоров'я та саногенний потенціал особистості	8	2	2			4	7					7
Тема 7. Кризи особистості в сучасному світі	7	2	2			4	7					7
Тема 8. Розвиток і формування особистості	7	2	2			4	9		2			7
Разом за змістовим	66	16	18			32	62		6			56

модулем 2												
Усього годин	90	22	24			44	90	4	6			80
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-						
Усього годин	90	22	24			44	90	4	6			80

6. Теми семінарських/практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Психологія особистості	2	
2	Концепції особистості фрейдизму і неофрейдизму	2	
3	Соціопсихічна підструктура особистості.	2	
4	Характеристика емоцій особистості	2	2
5	Свідомість та самосвідомість особистості.	2	
6	Психологічний захист особистості.	2	
7	Поведінка особистості.	2	
8	Синдром емоційного вигорання	4	2
9	Психічне здоров'я та саногенний потенціал особистості	2	
10	Кризи особистості в сучасному світі	2	
11	Розвиток і формування особистості	2	2
	Разом	24	6

7. Самостійна робота

Теми, що виносяться на самостійне опрацювання необхідно презентувати у вигляді усної доповіді (коротке повідомлення 5-7 хвилин) під час практичного заняття (чи під час індивідуальної консультації з викладачем). В умовах дистанційного навчання завдання для самостійної роботи прикріплюються окремим документом в Інформаційно-освітньому середовищі (Moodle).

№ п/п	Зміст навчального матеріалу	Види діяльності	Кількість годин	
			денна	заочна
1	Інстинкти як рушійна сила поведінки	повідомлення	4	8
2	Характеристики емпатійної особистості	скласти карту якостей емпатійної особистості	4	8
3	Емоційний інтелект та його структура	реферат	4	8
4	Творча особистість, її психологічні риси	підготувати методичний інструментарій для дослідження творчості	4	7
5	Способи відновлення і профілактики емоційного вигорання	розробка тренінгового заняття	4	7

6	Криза ідентичності особистості	виписати ознаки кризи ідентичності	4	7
7	Психологічні технології захисту в професійній діяльності практичного психолога	опрацювати літературу і виписати психологічні технології захисту	4	7
8	Саногенна рефлексія як інструмент емоційної саморегуляції	здійснити аналіз відмінностей між патогенним і саногенним мисленням	4	7
9	Роль спадковості і середовища в розвитку і формуванні особистості.	есе	4	7
10	Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості.	повідомлення	4	7
11	Теорії мотивації	презентація	4	7
	Разом		44	80

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Разом
1	Повнота розкриття питання	1	3
2	Логіка викладення, культура мовлення, впевненість, емоційність та аргументованість	0,5	
3	Використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань, інтернет ресурсів тощо)	0,5	
4	Аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки	1	

8. Методи навчання

МН1 – лекція-прес-конференція; МН2 – створення ситуації пізнавальної новизни; МН3 – створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо); МН4 – вправи, робота з методиками; МН5 – інтерактивне навчання; МН6 – проблемна лекція; МН7 – лекція-візуалізація; МН8 – відпрацювання навичок; МН9 – аналіз історій і ситуацій.

9. Методи контролю

Формами контролю знань здобувачів є поточний та модульний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Модульний контроль проходить після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Форму модульного контролю (у вигляді тестів, письмової контрольної роботи, колоквиуму) обирає лектор дисципліни. Після проведення модульного контролю з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектор дисципліни визначає загальний рейтинг здобувача з навчальної роботи.

Методи оцінювання (МО):

МО 1 – усне опитування; МО 2 – письмове опитування; МО 3 – тестування; МО 4 –

модульний контроль; МО 5 – залік.

10.Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання відповіді на занятті

Кількість балів	Характеристика відповіді
7	Здобувач засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійне опрацювання.
5–6	Здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного завдання; неповно відтворює основний зміст матеріалів, які виносяться на самоопрацювання.
3–4	Здобувач в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття, фрагментарно відтворює матеріал, що виносився на самостійне опрацювання.
1–2	Здобувач не опанував навчальний матеріал з теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Тема заняття (кількість годин)	Форма діяльності	Методи навчання й оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної, домашньої роботи та методи оцінювання	Рекомендована література й інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної роботи	Термін виконання самостійної роботи
Модуль 1							
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи психології особистості, структура особистості та її складові							
ТЕМА 1. Психологія особистості 2/2	лекція	MН1 MН2 MН7	7	Інстинкти як рушійна сила поведінки МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	MН2 MН3 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 2. Концепції особистості фрейдизму і неофрейдизму 2/2	лекція	MН1 MН2 MН3	7	Теорії мотивації МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	MН2 MН3 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 3. Соціопсихічна підструктура особистості. 2/2	лекція	MН1 MН2 MН3	7	Статевий диморфізм і статева ідентифікація особистості. МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	MН2 MН3 МО1 МО2					
Модульний контроль 1	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	6				
Змістовий модуль 2. Характеристика особистісних сфер							
ТЕМА 4. Характеристика емоцій особистості	лекція	MН2 MН6 MН7	7	Характеристики емпатійної особистості МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	MН3 MН4 MН5 MН9 МО1 МО2					

		МО3					
ТЕМА 5. Свідомість та самосвідомість особистості. 2/2	лекція	МН1 МН3 МН6	7	Творча особистість, її психологічні риси МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	МН2 МН3 МН9 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 6. Психологічний захист особистості. 2/2	лекція	МН1 МН2 МН3 МН6	7	Психологічні технології захисту в професійній діяльності практичного психолога МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	МН3 МН9 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 7. Поведінка особистості 2/2	лекція	МН1 МН2 МН3 МН6	7	Емоційний інтелект та його структура МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	МН3 МН9 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 8. Синдром емоційного вигорання 2/4	лекція	МН1 МН2 МН3 МН6	7	Способи відновлення і профілактики емоційного вигорання МО1	№ 7, Д: 4	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	МН4 МН5 МН8 МН9 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 9. Психічне здоров'я та саногенний потенціал особистості 2/2	лекція	МН1 МН3 МН6	7	Саногенна рефлексія як інструмент емоційної саморегуляції МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	МН2 МН3 МН5 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 10. Кризи	лекція	МН1 МН3	7	Криза ідентичності	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення

особистості в сучасному світі 2/2		МН6		особистості МО1			я аудиторного заняття.
	практичне	МН2 МН3 МН5 МН9 МО1 МО2 МО3					
ТЕМА 11. Розвиток формування особистості 2/2	лекція	МН1 МН3 МН6	7	Роль спадковості і середовища в розвитку і формуванні особистості. МО1	№ 1, 2, 3, 4, 5	3	До проведення аудиторного заняття.
	практичне	МН2 МН3 МН5 МН9 МО1 МО2 МО3					
Модульний контроль 2	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	10				

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота													Сума	
ЗМ1				ЗМ2										
1	2	3	МК 1	4	5	6	7	8	9	10	11	12	МК 2	100
7	7	7	6	7	7	7	7	7	7	7	7	7	10	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням

			дисципліни
--	--	--	------------

12. Рекомендована література

Основна

1. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості. К.: Каравела, 2018. 371 с.
2. Кацавець Р. Психологія особистості: навчальний посібник. Київ: Алерта, 2021. 134 с.
3. Міщенко М. С. Психологія особистості. Умань : Жовтий О. О., 2017. 110 с.
4. Москалець В. Психологія особистості. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 262 с.
5. Сафін О. Д., Кравченко О. О., Міщенко М. С. Збереження психічного здоров'я у фахівців інклюзивно-ресурсних центрів : монографія . Умань : Візаві, 2020. 213 с.

Допоміжна

1. Кравченко О. О., Міщенко М. С. Дослідження психологічного стану в умовах ізоляції. *Габітус*. 2020. № 13. С. 150–155. URL : http://habitus.od.ua/journals/2020/13_2020/part_1/26.pdf
2. Міщенко М. С. Скандинавська ходьба як засіб соціально-психологічної реабілітації. *Психологічний журнал*. №6. 2021. С. 55–62. URL : <http://psyj.udpu.edu.ua/article/view/229294>
3. Міщенко М. С. Психологічні чинники запобігання синдрому емоційного вигорання у майбутніх практичних психологів : монографія. Умань : Візаві, 2016. 236 с.
4. Міщенко М.С. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за початковим (короткий цикл) рівнем з дисципліни «Психологія особистості». Умань: УДПУ, 2022. 34 с.
5. Міщенко М.С. Методичні рекомендації до практичних занять здобувачів вищої освіти за початковим (короткий цикл) рівнем з дисципліни «Психологія особистості». Умань: УДПУ, 2022. 26 с.
6. Москалець В. Психологія особистості. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 262 с.
7. Столяренко О.Б. Психологія особистості. К.: Центр учбової літератури, 2017. 279 с.
8. Bezliudnyi O., Kravchenko O., Maksymchuk V., Mishchenko M., Maksymchuk I. Psycho-correction of burnout syndrome in sports educators. *Journal of Physical Education and Sport*. № 19 (3), 2019, 1585–1590. URL : <https://efsupit.ro/images/stories/septembrie2019/Art%20230.pdf>
9. Kravchenko O., Mishchenko M., Klymenko Y., Kuzmenko M., Potapchuk N. (2021) Inclusive-Resource Center Specialists' Mental Health. *Advances in Human Factors and Ergonomics in Healthcare and Medical Devices*. AHFE 2021, vol 263. Springer, Cham. P. 40–47. URL : <https://www.springerprofessional.de/en/inclusive-resource-center-specialists-mental-health/19341354>
10. Safin O., Kravchenko O., Mishchenko M., Potapchuk Y. (2021) Peculiarities of Psychologists' and Social Pedagogues' Work in Terms of Quarantine. *Advances in Human Factors, Business Management and Leadership*. AHFE 2021, vol. 267. Springer, Cham. P. 149–157. URL : <https://www.springerprofessional.de/en/peculiarities-of-psychologists-and-social-pedagogues-work-in-ter/19341484>
11. Брімм А. Фундаментальні концепції психоаналізу. Видавництво: Фоліо, 2020. 348 с.
12. Фройд З. Психологія сексуальності. Видавництво: Фоліо. Серія: Зарубіжні авторські зібрання, 2019. 160 с.
13. Burger, J. M. (2019). *Personality* (10th ed). Boston, MA: Cengage Learning.
14. Duane, P. Schultz, Sydney Ellen Schultz (2017). *Theories of Personality*. United of America.

13. Інформаційні ресурси

1. Використання інформації про психологію особистості, розміщеної на веб-сторінках:
<https://moodle.dls.udpu.edu.ua/course/view.php?id=5444> – електронний курс ОК «Психологія особистості»;
2. <http://psyj.udpu.edu.ua/> – сайту Психологічного журналу;
3. www.nduv.gov.ua – бібліотеки імені В.І.Вернадського;
4. <https://lib.iitta.gov.ua/> – Електронної бібліотека НАПН України;
5. <http://psychology-naes-ua.institute/info/253/> – бібліотеки ім. А.Ф. Залевської Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України;
6. <http://psychology-naes-ua.institute/info/132/> – сайту Лабораторії загальної психології та історії психології ім. В.А. Роменця Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України;
7. <https://library.udpu.edu.ua/> – Електронної бібліотека УДПУ імені Павла Тичини;
8. <https://dspace.udpu.edu.ua/> – Електронний інституційний репозитарій УДПУ імені Павла Тичини.
9. Сайти з неформальної освіти:
<https://prometheus.org.ua/> – платформа Прометеус;
<https://www.ed-era.com/courses/> – студія онлайн-освіти EdEra;
<https://eduhub.in.ua> – Освітній Хаб - EduHub.in.ua